

35 ИНТЕРЕСНИ ФАКТА ЗА ЗАСТРАХОВАНЕТО В БЪЛГАРИЯ

1891 - 1944

1. Първото българско застрахователно дружество „България“ е създадено в Русе през 1891 г. Идеята и документите са обсъдени и подготвени в кафенето на Оханес Енкарлиян.

2. Първата в България публична подписка за набиране на акционери дължим на ЗД „България“ – акции записват 1810 души.

3. Първите застраховки, продавани в България, са по риска „Пожар“ за имущество.

4. Застраховането е сред първите сектори, които се възползват от новото за България кооперативно дело.

Първото взаимозастрахователно дружество е Учителската взаимноосигурителна и спомагателна каса, създадена през 1902 г.

5. Широко разпространени са били застраховките на копринени буби, пашкули, тютюн, яйца, снопи на открито, наред със стопанския инвентар.

6. От 1896 г. застраховката за риск „Градушка“ е задължителна за всички земеделски култури без тютюневите. Въпреки закона покритието е слабо и задължителния характер е отменен през 1903 г.

7. Застрахователите отказвали полици на пътуващи театри, вятърни мелници, фабрики за

барут. За сметка на това отстъпка от 10% ползвали църкви, манастири, училища и болници.

8. Застраховка на транспорт е въведена от първото дружество „България“ през 1897 г., а на следващата – и от второто дружество „Балкан“. Това дава тласък на износа и пренасянето на стоки на по-големи разстояния.

9. През 1938 г. застрахователното дружество „България“ първо предлага полици за превоз на грозде. Тогава страната ни е най-големият износител на грозде. Година по-късно дружеството предлага застраховки за износ на вино и на „пресни ягоди с вагони и аероплани“.

10. Първите автомобилни застраховки са въведени през 1925 г. от „Звезда“ – каско, гражданска отговорност към трети лица и злополука за пътници и шофьор.

11. Предвидливо сключена полица спасява от затваряне фабриката, в която се произвеждали прочутите жълти павета. През февруари 1937 г. фабрика „Изида“ край Елин Пелин е опожарена. Пет компании изплащат общо 3 млн. лв. обезщетение, като 20% от него е платено от най-старото дружество „България“.

12. Застрахователните компании от края на XIX и началото на XX век са „виновници“ за създаването на множество паметници на културата и архитектурни шедеври. Сред тях е известната сграда срещу Руската църква в София с купол и статуя на майка с деца, строена за Чиновническото кооперативно застрахователно дружество. По-късно става централа на ДЗИ.

13. Надзор и точни изисквания към застрахователите са официално въведени през 1926 г. с приемането на Закон за държавния

контрол върху частните предприятия. Използван е опитът на Швейцария и Германия, а минималният капитал е 1 млн. лв. Държавният надзор важи само за частните дружества.

14. Сред дружествата, които получават разрешение по новия закон и запазват дейността си, е „Мизия“ – то е сред малкото, които предлага застраховка на домашни животни през първите десетилетия на века. Нещо, изключително важно за стопанството на България през първата половина на XX век.
15. През 1940 г., след опити за задължително застраховане на добитъка, най-високата средна премия е за муле (94 лв.) и кон (88 лв.). За сравнение – козата е оценена на 25 лв. премия.
16. Застрахователния агент като закрилник и „ангел-пазител“ е образ, който компаниите се опитват да изградят с помощта на писатели и дори поети. Сред съветите си към застрахователните агенти дружеството „Балкан-Живот“ добавя изисквания за външния вид – чисти дрехи, добре обръснат и подстриган, да не парадира със скъпо облекло и без парфюм.
17. Към 1943 г. двама от всеки пет българи имат застраховка „Живот“. Това прави средно 16 000 лв. застрахователна сума на всяко домакинство в страната.
18. Дружество „България“ подарява полица „Живот“ за престолонаследника Борис III на стойност 50 000 златни лева при рождението му. След като става пълнолетен през 1912 г. сумата му е изплатена.

1944 - 1989

19. Монопол в застраховането е една от главните точки в програмата на правителството, дошло на власт на 9. IX. 1944 г.

20. Застраховането е една от първите одържавени индустрии – това става след 27. VI. 1946 г., когато е приет Закон за национализация на застрахователните дружества и за държавния монопол в застраховането.
21. „Държавен застрахователен институт“ става приемник на всички застрахователни и взаимноосигурителни дружества в България и е монополист на вътрешния пазар чак до 1989 г.
22. Застраховките на обикновените българи и на имуществото им са прехвърлени и гарантирани от ДЗИ и се изплащат и след национализацията.
23. До 1961 г. ДЗИ е единственото българско застрахователно предприятие.
24. На 31 юли 1961 е основано българското външнозастрахователно и презастрахователно дружество „Булстрад“. Основни акционери са Министерство на финансите и ДЗИ. То поема застраховките, свързани със задължения извън територията на България.

1989 - 1996

25. Държавният монопол върху застраховането отпада през 1989 г.
26. На 5 септември 1989 г. е създадена първата частна застрахователна компания „Кооперация Гранит“. Тя просъществува до 1999 г.
27. Частната застрахователна дейност остава нерегламентирана в специално законодателство до 1996 г.

28. В периода 1989 - 1996 г. над 130 компании записват в съдебната си регистрация предмета на дейност „застраховане“. Значителна част от тях никога не са извършвали такава дейност.
29. На 16 октомври 1992 г. е учредена “Асоциация на българските застрахователи” (АБЗ). В сдружението влизат 12 държавни и частни застрахователни компании, опериращи по това време на застрахователния пазар. И до сега АБЗ остава най-представителната и влиятелна организация на българските застрахователни компании, като броят на членовете ѝ е 28.
30. През 1996 г. е приет Закон за застраховането, а през 1997 г. започва дейността си първия в новата ни история надзорен застрахователен орган – Дирекция за застрахователен надзор. През 2002 г. застрахователният надзор преминава към Комисията за финансов надзор.
34. През последните десет години застрахователният пазар в България изпреварва пазарите в Румъния, Гърция и Турция по застрахователно проникване. За 2015 г. данните за България за този показател са 2,2%, Гърция - 2%, Турция - 1,6%, а Румъния - 1,2%.
35. Българският застрахователен сектор е основен институционален инвеститор в дълга на българската държава - трети след банковия и пенсионно-осигурителния сектор . Почти 1,2 млрд. лв. от активите на застрахователите са под формата на български ДЦК към края на март 2017 г. Застрахователните компании са инвестирани малко над 700 млн. лв. в държавни ценни книжа, емитирани на българския пазар, с което изпреварват пенсионноосигурителните дружества и заемат второто място след банките в този вид инвестиции. Малко над 470 млн. лв. са инвестирани в български ДЦК, емитирани на международните пазари.

1996 - 2017

31. До 1998 г. от всички 130 компании лицез за извършване на застрахователна дейност според новото законодателство получават само 25 компании.
32. В периода 1999 - 2016 г. броят на застрахователни дружества нараства от 32 на 43.
33. Българският застрахователен сектор бележи силен ръст в периода 1999 - 2016 г.
- ✓ Брутният премиен приход се увеличава над 5 пъти - от 387,65 млн. лв. до 2004,99 млн. лв. през 2016 г.
 - ✓ Активите на застрахователите нарастват над 10 пъти - от 618,56 млн. лв. през 2000 г. на 6221,05 млн.лв. за 2016 г.
 - ✓ Застрахователната плътност достига 282 лв. през 2016 г. в сравнение с 79 лв. през 2002 г.

Материалът е изготвен от Асоциацията на българските застрахователи (АБЗ).
Посветен е на 135 години застраховане в България и на 25-тата годишнина от учредяването на АБЗ.